

**Iwona Ptaszyńska-Sarosiek, Anna Niemcunowicz-Janica, Magdalena Okłota,
Zofia Wardaszka, Adam Sackiewicz, Michał Szeremeta**

Opiniowanie w postępowaniu cywilnym u osób ze schorzeniami neurologicznymi w materiale Zakładu Medycyny Sądowej UM w Białymstoku w latach 2004-2008*

Medico-legal assessment in civil lawsuits in patients with neurological disorders in the case material of the Forensic Medicine Department, Medical University of Białystok, in the years 2004-2008

Z Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
Kierownik: dr hab. n. med. A. Niemcunowicz-Janica

Opiniowanie w sprawach cywilno-odszkodowawczych jest trudne i odpowiedzialne, zwłaszcza w czasach narastania liczebności roszczeń odszkodowawczych. Autorzy przeanalizowali opinie cywilne wydane w Zakładzie Medycyny Sądowej UMB w latach 2004-2008. Ekspertyzy te dotyczyły schorzeń i objawów neurologicznych. Poszkodowanych wzywano do Zakładu celem badania, które było przeprowadzone przez medyka sądowego i neurologa, ewentualnie dodatkowo przez biegłych innych specjalności w zależności od zgłaszanych dolegliwości. Uwzględniono wiek i płeć poszkodowanych, rodzaj zaistniałych zdarzeń, doznane obrażenia ciała i zgłaszane dolegliwości, określano czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, oceniano procentowy uszczerbek na zdrowiu.

Opinionating in civil proceeding is difficult and carries much responsibility, especially in the period of increasing claiming for damages. The authors analyzed civil opinions issued by the Forensic Medicine Department, Medical University of Białystok, in the years 2004-2008. The above-mentioned opinions addressed neurologic diseases and symptoms. The victims were invited to the Department for examinations which were performed

by a forensic medicine expert and a neurologist, alternatively also by other specialists depending on the reported ailments. The paper presents an analysis of the victims' age and sex, type of the event, injuries and ailments, duration of physical and mental suffering, percentage of health impairment. The study comprised 126 civil opinions issued. Occupationally active persons were predominantly subject to injuries. The most common symptoms reported were headache, vertigo and pain in the C, L-S spine.

Słowa kluczowe: opiniowanie w postępowaniu cywilnym, schorzenia neurologiczne, określenie procentowego uszczerbku na zdrowiu
Key words: opinionating in civil cases, neurological diseases, evaluation of percentage of health impairment

WPROWADZENIE

Opinia biegłego w postępowaniu cywilnym odgrywa istotną rolę jako ważny dowód procesowy. Zespoły opiniodawcze składające się często z wielu biegłych wzywają poszkodowanych na badanie i na podstawie akt, dokumentacji

* Poszerzona wersja plakatu przedstawionego podczas XV Zjazdu Naukowego PTMSiK, Gdańsk 16-18.09.2010 r.

lekarskiej oraz badania wydają kompleksowe opinie odpowiadając na pytania sądów.

Celem opinii wydawanych na zlecenie sądów w sprawach cywilno-odszkodowawczych jest określenie rozmiarów utraty zdrowia i sprawności fizycznej, jak również ocena nasilenia cierpienia fizycznych i psychicznych. Zadaniem biegłych jest ocena aktualnego stanu zdrowia, rozmiaru i rodzaju poniesionych szkód zdrowotnych, stopnia obniżenia sprawności psychofizycznej i zdolności do pracy, wpływu zdarzenia na pogorszenie istniejących już wcześniej schorzeń, konieczności ponoszenia wydatków na leki i rehabilitację [1, 2].

Duża ilość opinii dotyczy oceny stanu neurologicznego pacjentów, którzy uczestniczyli w różnego rodzaju zdarzeniach, najczęściej w wypadkach komunikacyjnych i doznali urazu głowy lub kręgosłupa. Podczas badania poszkodowani prezentują długo utrzymujące się objawy, zwłaszcza gdy starają się o odszkodowanie lub rentę [3]. Biegły neurolog musi zweryfikować wszystkie podawane objawy na podstawie badania neurologicznego oraz dokumentacji medycznej [4, 5].

CEL PRACY

Celem pracy była próba oceny przypadków osób ze schorzeniami neurologicznymi pod kątem wieku, płci poszkodowanych, rodzaju zaistniałych zdarzeń, najczęściej doznawanych obrażeń ciała i zgłaszanych dolegliwości.

MATERIAŁ I METODY

Badaniami objęto 126 opinii cywilnych wydanych w Zakładzie Medycyny Sądowej UMB w latach 2004-2008 przez zespoły specjalistów medycyny sądowej i neurologii z uwzględnieniem podanych powyżej podziałów.

WYNIKI

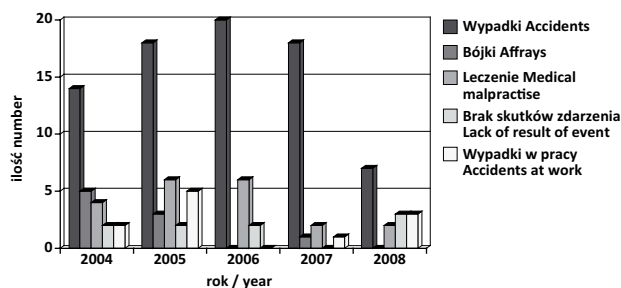
W latach 2004-2008 w ZMS UMB wydano 296 opinii cywilnych, w tym 126 opinii dotyczących orzecznictwa w sprawach cywilnych u osób ze schorzeniami neurologicznymi. Opinie te stanowiły 42,57% ogółu wydanych opinii cywilnych. W 2004 roku wydano 27 takich opinii, w 2005 – 34, w 2006 – 28, 2007 – 22, a w 2008 – 15. W poszczególnych latach analizowano płeć, wiek badanych, rodzaj zdarzenia, rodzaj obrażeń ciała ofiar wypadków drogowych i pobić oraz najczęściej zgłaszane dolegliwości.

Analizując płeć badanych zaobserwowano przewagę mężczyzn wśród osób badanych. Największa przewaga mężczyzn została odnotowana w 2008 i 2004 roku.

Stwierdzono, że najczęściej obrażeń ciała doznają osoby w wieku 20-49 lat, nieco rzadziej w wieku 50-79 lat, a najrzadziej powyżej 80 r.ż.

Rodzaj zdarzenia w poszczególnych latach przedstawia rycina 1. Opinie dotyczyły wypadków, bójek, prawidłowości leczenia, określenia aktualnego stanu zdrowia i wypadków w pracy. Najczęściej opiniowano w sprawach wypadków drogowych i prawidłowości postępowania lekarskiego.

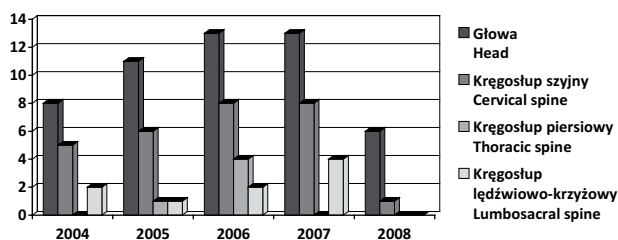
Ryc. 1. Rodzaj zdarzenia w poszczególnych latach.
Fig. 1. Types of events in particular years.

Rycina 2 obrazuje rodzaj obrażeń ciała u ofiar wypadków drogowych. Większość obrażeń zlokalizowana była w obrębie głowy, nieco mniej w obrębie kręgosłupa C. Najwięcej obrażeń głowy odnotowano w roku 2006 i 2007.

Ryc. 2. Lokalizacja obrażeń ciała u ofiar wypadków drogowych.

Fig. 2. Location of injuries in victims of traffic accidents.

Rodzaj wypadku drogowego przedstawia tabela I. We wszystkich analizowanych latach odnotowano więcej przypadków wypadków samochodowych niż potrażeń pieszych.

Tabela II ilustruje najczęściej zgłaszane przez poszkodowanych dolegliwości. Były to najczęściej: bóle i zawroty głowy oraz bóle kręgosłupa C i L-S.

Tabela I. Rodzaj wypadku drogowego.
Table I. Types of traffic accidents.

Rodzaj wypadku drogowego Type of road accident	Rok / Year				
	2004	2005	2006	2007	2008
Potrącenie pieszego Pedestrian hit	5	7	3	5	1
Wypadek samochodowy Car accident	9	8	14	12	5

Tabela II. Najczęstsze zgłaszane dolegliwości.
Table II. Most commonly reported complaints.

Zgłaszane dolegliwości Ailments	Rok / Year				
	2004	2005	2006	2007	2008
Bóle kręgosłupa L-S Lumbo – sacral spine pain	2	8	6	9	4
Bóle kręgosłupa C Cervical spine pain	6	3	10	7	3
Bóle i zawroty głowy Headache and vertigo	13	12	14	12	6
Zaburzenia pamięci Memory disorders	3	2	3	4	2
Objawy depresyjne Depression	0	4	1	1	0
Rwa ramienna Brachial neuralgia	2	1	3	2	1
Rwa kulszowa Ischialgia	0	0	0	3	0

DYSKUSJA

Autorzy już wcześniej dokonali analizy opinii dotyczących orzecznictwa w sprawach cywilnych u osób ze schorzeniami neurologicznymi. Badaniami objęto wówczas 36 opinii wydanych w ZMS AMB w latach 2001-2003 [6]. Widoczny jest zdecydowany wzrost ilości spraw cywilnych z zakresu neurologii, napływających do Zakładu. W porównaniu z poprzednim analizowanym okresem uwidacznia się przewaga mężczyzn wśród poszkodowanych. Odnośnie wieku nie zauważono różnic, ponieważ tak jak poprzednio

sprawy dotyczyły najczęściej osób w okresie aktywności zawodowej. W latach 2001-2003 najwięcej opinii dotyczyło wypadków drogowych i wypadków w pracy, a w okresie 2004-2008 odnotowano przewagę wypadków drogowych i oceny prawidłowości postępowania lekarskiego. Tak jak poprzednio ofiary wypadków drogowych doznawały najczęściej urazów głowy i kręgosłupa szyjnego, a najczęstszymi dolegliwościami zgłaszanymi przez badanych były bóle i zawroty głowy.

WNIOSKI

1. Najczęściej obrażeń ciała doznają mężczyźni w wieku 20-49 lat, a więc w okresie aktywności zawodowej.
2. Najwięcej opinii wydano w sprawach wypadków drogowych i prawidłowości postępowania lekarskiego.
3. W analizowanym materiale ofiary wypadków drogowych doznawały najczęściej urazów głowy i kręgosłupa szyjnego, co skutkowało dolegliwościami w postaci bólów i zawrotów głowy oraz bólów kręgosłupa.

PIŚMIENNICTWO

1. Marek Z.: Wybrane problemy opiniowania sądowo-lekarskiego. Kantor Wydawniczy Zakamycze, 2004, 83-97.
2. Marek Z., Kłys M.: Opiniowanie sądowo-lekarskie i toksykologiczne. Kantor Wydawniczy Zakamycze, 1998, 141-149.
3. Kozubski W., Liberski P. P.: Choroby układu nerwowego. Wydawnictwo Lekarskie PZWL 2004.
4. Victor M., Ropper A. H.: Neurologia, Czelej Lublin, 2003.
5. Rowland L. P.: Neurologia Merritta. Urban & Partner, 2008.
6. Ptaszyńska-Sarosiek I., Niemcunowicz-Janica A., Janica J., Wardaszka Z.: Opiniowanie w postępowaniu cywilnym u osób ze schorzeniami neurologicznymi. Roczn. Pom. Akad. Med. w Szczecinie, 2007, 53, Suppl. 2, 42-45.

Adres do korespondencji:
Iwona Ptaszyńska-Sarosiek
Zakład Medycyny Sądowej UM w Białymstoku
15-269 Białystok
ul. Waszyngtona 13

Katarzyna Linkowska¹, Patrycja Daca¹, Marzena Sykutera², Ewa Pufal²,
Elżbieta Bloch-Bogusławska², Tomasz Grzybowski¹

Badanie asocjacji pomiędzy polimorfizmem genów 5-HTT, MAOA i DAT a samobójstwem u mężczyzn z populacji polskiej

Search for association between suicide and 5-HTT, MAOA and DAT polymorphism in Polish males

¹ Z Zakładu Genetyki Molekularnej i Sądowej Katedry Medycyny Sądowej UMK w Toruniu, Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy

Kierownik: dr hab. n. med. Tomasz Grzybowski, prof. UMK

² Z Zakładu Medycyny Sądowej Katedry Medycyny Sądowej UMK w Toruniu, Collegium Medicum

Kierownik Zakładu: prof. dr hab. n. med. Karol Śliwka

Kierownik Katedry: dr hab. n. med. Tomasz Grzybowski, prof. UMK

Znalezienie markerów genetycznych umożliwiających ocenę ryzyka popełnienia samobójstwa miałyby istotne znaczenie w praktyce klinicznej. Celem przeprowadzonych badań było określenie czy istnieje asocjacja pomiędzy polimorfizmami w genach 5-HTT, MAOA i DAT a samobójstwem, a także określenie czy współwystępowanie wariantów alleli tych genów może predysponować do samobójstwa. Uzyskane wyniki wykazały brak statystycznie istotnych różnic w częstości alleli i genotypów w genach 5-HTT, MAOA i DAT pomiędzy grupą kontrolną a badaną. Analiza genotypów we wszystkich 4 loci wykazała różnice w częstości pomiędzy grupą kontrolną a samobójcami dla genotypu (3;12-12;S-S;9-10). Genotyp ten występował tylko w grupie kontrolnej z częstością 8% ($p=0,03$).

A better understanding of genetic determinants of suicidal behavior might be very useful in clinical practice. The objectives of the present study were to answer the question whether there is an association between functional polymorphic forms of 5-HTT, MAOA or DAT and suicidality, and to examine whether the combination of functional alleles in 5-HTT, MAOA and DAT genes would predict a predisposition to suicidal behavior. Functional polymorphisms in

5-HTT, MAOA and DAT genes were investigated in 66 male suicide completers and 51 male control subjects from the Polish population. There were no significant differences in the allele and genotype frequencies between the case and control group. In the individual genotype tests, examination of the distribution differences of each genotype showed that genotype (3;12-12;S-S;9-10) differed between the suicide victims and control subjects. This genotype existed only in the control sample and appeared with the frequency of 8% ($p=0.03$).

Key words: suicide, 5-HTT, MAOA, DAT

BACKGROUND

In the last decade, a growing number of molecular genetic studies have been carried out to identify candidate genes that may be involved in pathophysiological mechanisms of suicidal behavior. Post-mortem studies revealed interesting data on the serotonergic, noradrenergic and dopaminergic neurotransmitter systems of suicide victims. However, most of the attention is focused on serotonergic abnormalities, which are additionally related to a variety of psycho-

* Poszerzona wersja referatu przedstawionego podczas XV Zjazdu Naukowego PTMSiK, Gdańsk 16-18.09.2010 r.